

INTERPROVINCIALE COMMISSIE HERINDELING VIJFHEERENLANDEN

IPC VERSLAG van het gesprek met bestuurders van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht (VRU) d.d. 11 april 2016 in het provinciehuis van Utrecht, dit in het kader van de herindelingsprocedure van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik met als doel de vorming van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018.

Aanwezig:

Namens de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht:

- De heer L.M.M. Bolsius, plaatsvervangend voorzitter
- De heer V.J.M. Molkenboer, DB lid
- De heer P.L.J. Bos, secretaris
- De heer J. Nagtegaal, directiesecretaris

Namens de IPC:

- Rogier van der Sande, plaatsvervangend voorzitter
- Bart Krol, IPC-lid
- Roel Wever, procesbegeleider IPC
- Marcel de Prieëlle, beleidsadviseur provincie Zuid-Holland
- Hans Versteeg, beleidsadviseur provincie Utrecht
- Greet van Weerd, verslaglegging

De heer Van der Sande heet de aanwezigen welkom. Vervolgens licht hij de herindelingsprocedure en de planning nader toe. Afgesproken wordt dat de gespreksdeelnemers het (vertrouwelijke) concept-verslag van dit gesprek eerst ter correctie zullen ontvangen. De verslagen worden uiteindelijk onderdeel van het herindelingsontwerp dat ter inzage wordt gelegd en het vertrouwelijke karakter van dit verslag is vanaf dat moment niet meer van kracht.

Voorafgaand aan de inhoudelijke bespreking van de vragen, legt de heer Bolsius het volgende aan de IPC voor.

De vraagstukken kunnen vanuit bestuurlijk oogpunt worden beschouwd, dan wel vanuit operationeel-managerial oogpunt. Ook het historisch perspectief kan daarbij worden betrokken, als het gaat om de keuze die destijds voor de provinciegrenzen is gemaakt. Daartegenover staat dat uitvoerende vraagstukken niet historisch zijn bepaald.

Tegelijkertijd is er een opschaling zichtbaar rondom de hulpdiensten, kijkend naar bv. de politieregio's, de arrondissementregio's, de meldkamersystemen: deze gaan over provinciegrenzen heen.

De bestuurders van de VRU stellen de vraag of moet worden vastgehouden aan het uitgangspunt dat een veiligheidsregio congruent moet zijn aan een provincie. Het kan zijn dat de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden zich bij de regio Zuid-Holland-Zuid gaat aansluiten. De vraag is dan wel of die nieuwe gemeente per definitie in dezelfde provincie moet worden gepositioneerd.

De Commissaris van de Koning heeft als Rijksorgaan een toezichhoudende rol op een veiligheidsregio. Mocht men tot de conclusie komen dat een veiligheidsregio niet congruent hoeft te zijn aan provinciegrenzen, dan kunnen de toezichtrollen op andere wijze worden georganiseerd.

Hoe dan ook worden veiligheidsregio's in de uitvoering met vraagstukken geconfronteerd, die over provinciegrenzen heen gaan. Dat hangt ook samen met vele maatschappelijke vraagstukken, die provinciegrensoverschrijdend zijn.

Als voorbeeld in het Amersfoortse noemt de heer Bolsius in dit verband de arbeidsmarkt, het ziekenhuis en het onderwijs. Veel werkzoekenden, patiënten en scholieren komen vanuit andere provincies naar Amersfoort.

Nogmaals vraagt de heer Bolsius hoe naar dit vraagstuk (grenzen veiligheidsregio versus grenzen provincie) wordt gekeken en voor welke oplossing er wordt gekozen.

De IPC vraagt hoe de bestuurders van de VRU als deskundigen en belanghebbenden daar zelf tegen aan kijken.

De heer Bos licht toe dat de Wet Veiligheidsregio's de gebieden van de veiligheidsregio's definieert als een verzameling van benoemde gemeenten. Die gebieden liggen allemaal binnen provinciegrenzen, echter, de wet als zodanig zegt niets over een verband tussen een provinciegrens en de grenzen van een veiligheidsregio. Het komt voor dat meerdere veiligheidsregio's onderdeel zijn van één provincie. Daar waar de Commissaris van de Koning in de Wet Veiligheidsregio's optreedt, treedt hij of zij op als rijksorgaan en niet als provinciaal orgaan. Ook in dat opzicht is er z.i. geen verband tussen de provincie en de toezichtfunctie op de veiligheidsregio.

Overigens heeft hij begrepen dat het departement niet erg van voornoemde gedachte geporteerd is dat één veiligheidsregio in meerdere provincies ligt. Het gaat hier om een nieuwe gedachte die in Nederland nog niet nader is uitgewerkt. Mocht de veiligheidsregio te maken krijgen met twee Commissarissen van de Koning, dan kan de Minister dit via zijn ambtsinstructie regelen.

De bestuurders van de GR VRU willen de analyse breder maken, omdat de vraagstukken rond de veiligheidsregio's qua schaal niet ophouden bij het dossier Vijfheerenlanden. Midden Nederland heeft, als het gaat om politie en justitie, met drie provincies te maken. Het grensoverschrijdend samen werken is voor een aantal vraagstukken geen unicum.

Zou de veiligheidsregio vanuit de greenfield benadering worden vormgegeven, dan zou enkel vanuit risicoperspectief het risicogebied centraal moeten staan, nl. dijkkring 16 inclusief de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden.

De heer Molkenboer zou het experiment om de congruentie tussen de grenzen van de veiligheidsregio's en provincies los te laten interessant vinden. Dat zou voor veel veiligheidsregio's van belang kunnen zijn. Bestuurlijk zou de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden volgens die gedachte kunnen aansluiten bij de provincie Utrecht, maar organisatorisch bij de veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid. Dat zou z.i. de meest logische oplossing zijn.

Voorts wordt er op gewezen dat omgevingsdiensten ook over provinciegrenzen heen georganiseerd kunnen worden.

Hoe beoordeelt u de voorgenomen samenvoeging van Leerdam-Vianen-Zederik tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018

De heer Molkenboer vindt het persoonlijk een goede zaak dat deze samenvoeging van onderaf door drie gemeenten wordt vormgegeven. Wat hem betreft zou er gevolg moeten worden gegeven aan de wens van de gemeenten: hun besluit moet leidend zijn. De samenvoeging van de drie gemeenten zal in praktische zin altijd enige problemen opleveren maar in de veiligheidsketen zijn er praktische oplossingen voorhanden, zoals eerder is betoogd.

De heer Bolsius geeft nogmaals aan dat de wet geen belemmering behoeft te zijn, maar dat vereist wel een open en constructieve benadering met een creatieve insteek. Het belang van de veiligheidsregio moet centraal staan.

De veiligheidsregio is een relatief jonge constructie. De brandweer in de gemeentelijke situatie geeft inmiddels niet langer antwoord op een aantal vragen en opschaling naar een hoger regionaal niveau is wenselijk. Tegelijkertijd moet er oog zijn voor de kwetsbaarheid van veiligheidsregio's qua volume en aansturing, gelet op de vraagstukken die moeten worden opgelost.

Vijfheerenlanden is slechts een onderdeel van een grotere puzzel. Ter zake verwijst spreker naar het vraagstuk van de meldkamers. Om de kwetsbaarheid van de meldkamer te verminderen is tot opschaling besloten.

De heer Molkenboer memoreert dat niemand zich destijds, bij de overgang van Vianen naar de provincie Utrecht, om dijkkring 16 heeft bekommerd. Het wordt tijd dat er oog komt voor het optimaal indelen van de veiligheidsgebieden, bv. via de greenfield benadering; dat zou in de discussie leidend moeten zijn.

Wat is de bijdrage van Vianen aan het totale budget van de VRU?

De heer Bos licht toe dat het effect van een mogelijk vertrek van Vianen voor de VRU qua operationele spankracht betrekkelijk klein zal zijn. Vianen draagt ongeveer 1% aan de begroting bij. De totale begroting van de VRU bedraagt € 85 miljoen. Aan de gemeenschappelijke regeling nemen 26 gemeenten deel. De VRU heeft minder overheaddruk dan de veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid. Zouden Leerdam en Zederik die veiligheidsregio verlaten, dan zal dat vermoedelijk voor ZHZ meer effect hebben dan een vertrek van Vianen uit de VRU. Overigens zou een en ander met interregionale afspraken oplosbaar zijn.

De IPC begrijpt dat de VRU op het standpunt staat dat de nieuwe gemeente, waar het gaat om de risico's in relatie tot dijkkring 16, een logischer positie zou hebben in veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid dan in de VRU. Voorts is de VRU van opvatting dat dit vraagstuk bijgevolg los kan worden gezien van min of meer toevallige provinciale grenzen en in een breder kader zou moeten worden geanalyseerd.

Het voorgaande wordt door de VRU-bestuurders bevestigd.

Afgesproken wordt dat de eerder gestelde vragen ook aan de Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid zullen worden voorgelegd.

Van IPC-zijde wordt nog opgemerkt dat binnen dijkkring 16 zich ook een deel Gelders grondgebied bevindt dat operationele en bestuurlijke aandachtspunten blijven voor Zuid-Holland-Zuid.

Wat betekent de toetreding c.q. uittreding van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden uit uw veiligheidsregio:

- voor uw organisatie
- voor het materieel
- voor de dienstverlening voor de regio?

Ook wordt er inzicht gevraagd in de eventuele financiële consequenties van uittreding c.q. toetreding voor de organisatie.

De heer Bolsius geeft nogmaals aan dat Vianen ongeveer 1% uitmaakt van de VRU begroting.

Bij vertrek van Vianen uit de VRU zullen er 'fatsoenlijke' afspraken moeten worden gemaakt over de meerkosten waarmee de VRU in dat geval zal worden geconfronteerd, o.a. de overheadkosten. Een en ander zal zeker oplosbaar zijn, echter, dat behoort niet tot de verantwoordelijkheid van de VRU.

De heer Bos licht toe dat Vianen concreet zo'n € 1,1 miljoen bijdraagt aan de begroting VRU. Daarvan is ca. € 4 ton rechtstreeks toe te wijzen aan het brandweerdeel. De overheadkosten bedragen ca. € 2 ton en het overige heeft betrekking op kosten voor het veiligheidsmanagement.

Het vertrek van een gemeente zal effect hebben op de gemeentelijke bijdragen maar ook op de rijksdoeluitkering. Nu bedraagt de rijksdoeluitkering ca. € 9 miljoen voor 26 gemeenten. Het vertrek van Vianen zal betekenen dat die uitkering met enkele tonnen euro's zal worden verminderd. Ook dat deel moet worden opgeteld bij de financiële consequenties van uittreding uit de GR.

De veiligheidsregio's hebben geen bijzondere bepaling omtrent de uittreding van een gemeente. Immers, het is gemeenten niet toegestaan uit zo'n GR te treden of in te treden, anders dan door een besluit van de wetgever. De bestuurders van de VRU staan op het standpunt dat de schadeveroorzaker (op gemeentelijk en op rijksniveau) de kosten van de eventuele uittreding Vianen uit de GR VRU voor zijn rekening zal moeten nemen.

Uitgangspunt van de VRU is voorts dat de herindeling van de drie gemeenten geen negatieve gevolgen mag hebben voor de dienstverlening aan de burgers.

Mochten Leerdam, Vianen en Zederik zich gaan aansluiten bij de VRU, dan zal er niets veranderen aan de bestaande zorgfunctie, w.o. aanrijtijden, bereikbaarheid, kazernes e.d. De VRU neemt die zorgfunctie 1 op 1 over, zij het dat de veiligheidsorganisatie vanuit een andere locatie wordt aangestuurd. Wellicht is er wat herschikking van taken nodig maar dat zal minimaal zijn, immers, het gebied heeft geen bijzondere risico's. Het grootste risico in de VRU heeft, afgezien van wat is gezegd over dijkkring 16, betrekking op de glasfabriek in Leerdam en op een deel van de A27.

In dit kader wordt gemeld dat alle 26 gemeenten eigen brandweerkazernes hebben en lokaal worden bediend. De VRU heeft met de veiligheidsregio's Amsterdam-Amstelland en Gooi en Vechtstreek de nodige regiegrensoverschrijdende afspraken gemaakt.

De heer Bos geeft nogmaals aan dat een keuze, die tot volkomen discongruentie leidt, erg ongemakkelijk zal zijn, gelet op het feit dat de veiligheidsregio en de GGD bij wet aan elkaar verbonden zijn. Het ligt niet voor de hand dat de wetgever dat zal willen ontkoppelen. Mocht er tussen de veiligheidsregio en het politiegebied discongruentie gaan optreden, dan zal dat complexe problemen gaan opleveren.

De IPC begrijpt dat de VRU congruentie zoekt primair op inhoud, nl. het veiligheidsgebied, het politiegebied, GDD-gebied en mogelijk het gebied van de omgevingsdienst, maar een en ander niet per se koppelt aan een bestuurlijk-provinciale congruentie.

De heer Bolsius tekent hierbij aan dat de politieregio reeds over provinciegrenzen heen gaat; ook dat pleit ervoor over provinciegrenzen te denken, als gevolg van maatschappelijke vraagstukken die moeten worden opgelost.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng.